

Jaarverslag en rekening

GR De Waddeneilanden 2025

Resultaten 2025

	Begroot		Werkelijk	
Personeel	€ 626.500		€ 644.576	
Regio Deal		€ 950.000		€ 802.731
Huisvesting	€ 19.500		€ 19.376	
Bureaunkosten	€ 72.800		€ 65.388	
Organisatiekosten	€ 83.000		€ 71.372	
Governance Wadden	€ 72.200		€ 67.861	
Onvoorzien	€ 10.000		€ 0	
Totaal:	€ 884.000	€ 950.000	€ 868.573	€ 802.731

Inhoudsopgave

Voorwoord	04
Managementsamenvatting	05
Jaarverslag	
1. Droge Wad	06
2. Kustveiligheid en Water	06
3. Waddenzeezaken	08
4. Bereikbaarheid	09
5. Trilaterale samenwerking	10
6. Regio Deal	11
7. Belangbehartiging en public affairs	12
8. Kennisuitwisseling en Deskundigheidsbevordering	13
9. Communicatie	13
10. Organisatie	13
11. Paragrafen	14
<i>Treasury</i>	
<i>Bedrijfsvoering</i>	
<i>Risico's</i>	
<i>Verbonden partijen</i>	
<i>Wet open overheid</i>	
Jaarrekening	
Algemeen	19
Balans per 31 december 2025	20
Toelichting op de balans	21
Staat van baten en lasten 2025	23
Toelichting op de realisatie	24
Overzicht baten en lasten per taakveld	25
Bijdragen per eiland	25
Controleverklaring 2025	26
Bijlagen	32
Wet normering topinkomens	32
Samenstelling besturen	33
Sisa	36

Voorwoord

Hierbij treft u het financieel en inhoudelijk jaarverslag 2025 aan van GR De Waddeneilanden.

De inhoudelijke verantwoording geeft u een beeld van hetgeen we hebben ingezet en bereikt in het afgelopen jaar.

Onze missie daarbij is: *'het versterken van de bestuurskracht van de afzonderlijke gemeenten door onomkeerbare, niet vrijblijvende en doelgerichte samenwerking met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid'.*

Samenwerken gedijt het beste bij elkaar zien (ontmoeten), oog hebben voor ieders belangen, en elkaar zaken gunnen. En dan uiteraard gezamenlijk in actie komen.

Maandelijks heeft de Directieraad (DR) met elkaar gesproken over bedrijfsmatige samenwerkingspunten. Het Dagelijks Bestuur (DB) vergaderde maandelijks over de voortgang van de beleidsmatige samenwerking, bestuurlijke vraagstukken en nam besluiten waar nodig. Het Algemeen Bestuur is in 2025 3 maal bijeengeweeest.

In november heeft de jaarlijkse Raads-driedaagse plaatsgevonden op Vlieland met de focus op de resultaten van de Regiodeal en dan met name de uitdagingen op het gebied van circulariteit en (zoet)waterbeheer.

Op 16 januari 2025 hebben we officieel ons nieuwe kantoorpand aan de Droogstraat 3 in Harlingen in gebruik genomen. Een geweldige stap vooruit. Een ruim, representatief en eigentijds pand met voldoende werk- en overlegplekken voor het team van Waddenkantoor, het team Regiodeal, maar ook voor medewerkers en bestuurders van de eilanden die aan de vaste wal iets hebben te bespreken. We zijn hier erg blij mee.

Belangrijk omdat het programma Regiodeal inmiddels op volle stoom is gekomen met veel tijdelijke medewerkers om de programma's en projecten uit te voeren.

Het was een pittig en vol jaar met veel aandacht voor bestuurlijke afstemming en acties samen met portefeuillehouders op het gebied van bereikbaarheid, water, wonen en sociaal domein. We zijn een samenwerkingspilot overeengekomen op het gebied van strategische vraagstukken Sociaal Domein.

De voorgenomen verbetering van de samenwerking met de provinciale overheden Friesland en Noord-Holland begint zijn vruchten af te werpen. Verbeterde samenwerking binnen de Regio Deal, een directieoverleg Regio Deal, proactieve afstemming binnen de Waddengovernance en ook op het gebied van lobby- en netwerken.

Samen hebben we ook dit jaar weer bestuurlijke delegaties van Bonaire, Sint Eustatius en Saba in juni ontvangen op Vlieland. Daarbij waren ook het ministerie van BZK en de VNG aanwezig. Het DB heeft het initiatief genomen voor een intentieovereenkomst waarmee we stappen zetten naar een meer structurele samenwerking onder de naam E8 (Acht Eilanden). Samen met provincies, BZK en VNG is deze overeenkomst getekend op 20 juni. In het vervolg van 2025 zijn we verdere afspraken over de samenwerking gaan maken.

In 2025 hebben we afscheid genomen van (oud voorzitter) Leo Pieter Stoel en voorzitter Ineke van Gent. We danken beiden voor hun bestuurlijke inzet die van grote waarde is geweest voor de samenwerking van de afgelopen jaren.

De wil om samen sterk te staan en de eilandbelangen te behartigen is groot. En dat is iets om bijzonder trots op te zijn.

Kees Praamstra, secretaris-directeur

Managementsamenvatting

Uit de cijfers op pagina 23 blijkt dat het jaar 2025 sluit met een positief resultaat van € 15.427,- voor het Samenwerkingsverband en met een positief resultaat van € 147.269,- voor de Regio Deal (VAT kosten).

Verrekening van het exploitatieresultaat met de deelnemende gemeenten vindt normaliter naar rato van de gebruikelijke verdeelsleutel plaats na vaststelling van de rekening (artikel 46 van de GR). Het Algemeen Bestuur kan echter besluiten tot vorming van een fonds (algemene en/of bestemmingen reserve), waarin rekeningoverschotten van enig jaar worden gestort (artikel 47 van GR).

Met betrekking tot het positieve rekeningresultaat over het jaar 2025 wordt voorgesteld aan het Algemeen Bestuur om dit geringe bedrag te bestemmen voor de onvoorziene hogere lasten ten aanzien van een eigenrisicoverplichting, die gestart is in 2025 en doorloopt in 2026.

Voor wat betreft het positieve rekeningresultaat van de VATkosten Regio Deal De Waddeneilanden wordt voorgesteld aan het Algemeen Bestuur om deze te laten staan in een reserve of voorziening bestemd voor de VATkosten en te gebruiken voor de verwachte doorlooptijd na einde van het programma.

De overige afwijkingen tussen de werkelijke en begrote cijfers zijn op pagina 24 uitgewerkt.

Jaarverslag

1. Droge Wad

Het Rijk en de provincies proberen door middel van diverse aanpassingen in wet- en regelgeving invulling te geven aan de verschillende maatschappelijke uitdagingen waarmee Nederland wordt geconfronteerd. De uitwerking hiervan is echter afhankelijk van politieke besluitvorming. Eén factor die in alle gevallen centraal staat, is 'ruimte', dit is schaars, zeker op de Waddeneilanden. Deze ruimte is van essentieel belang voor onder andere de transitie in de landbouw, het adaptief omgaan met de gevolgen van klimaatverandering en het bieden van ruimte voor een leefbare regio met adequate (woon)voorzieningen.

In 2025 hebben wij actief deelgenomen aan de volgende consultatietrajecten en zienswijzen ingediend op de bijbehorende nota's:

- Gewijzigd Besluit en Regeling Versterking Regie Volkshuisvesting
- Ontwerp Huisvestingsverordening Urgent Woningzoekenden Fryslân (Urgentieverordening)
- Instructieregel Permanente Bewoning
- Wet Aanpak Leegstand
- Nota Ruimte
- NRD Beheerplannen Waddenzee en Noordzeekustzone
- Wijziging Omgevingsverordening Fryslân 2022 (Stilteverordening)
- Contourenschets Provinciale Omgevingsverordening (POVI)

Daarnaast is er in februari 2025 een werkbezoek georganiseerd op Vlieland, waarbij leden van de landelijke Versnellingstafel, die zich richten op de versnelling van de woningbouwopgave, aanwezig waren. Tijdens dit werkbezoek werd uitgebreid gesproken over de Woondeal voor de Friese Waddeneilanden. Door middel van locatiebezoeken aan onder andere de Willem de Vlaminghweg, De Vliehorst en Boswijk, hebben wij de knelpunten gepresenteerd die zich voordoen op de Waddeneilanden.

2. Kustveiligheid en Water

1. Waterveiligheid

De Waddeneilanden worden beschermd tegen de zee door duinen, dijken en kwelders. Door de stijgende zeespiegel en toename van stormintensiteit komen zowel de natuurlijke als kunstmatige waterkeringen onder druk te staan. Het Deltaprogramma richt zich daarom op de strategische versterking van de primaire waterkeringen, volgens de principes van meerlaagsveiligheid. De bereikbaarheid van de Waddeneilanden vormt hierbij een extra uitdaging, aangezien de havens voor, tijdens en na een mogelijke ramp onbereikbaar of niet operationeel kunnen zijn.

1.1 Waterveiligheidsstrategie per eiland

In 2025 zijn de vijf Waddeneilanden gestart met de uitvoering van de aanbevelingen uit de in 2024 opgeleverde Integrale Waterveiligheidsstrategieën. Dit zal resulteren in een uitvoeringsagenda per eiland. Voor dit vervolg is in de kadernota reeds financiële ruimte gereserveerd. In dit project zal tevens samenwerking plaatsvinden met andere organisaties die actief zijn op de eilanden, aangezien veel vitale en kwetsbare objecten niet onder gemeentelijk beheer vallen.

Per vitaal object en/of onderdeel van de infrastructuur wordt onderzocht wat er eventueel extra moet worden gedaan om de veiligheid voor de toekomst te waarborgen, zodat we niet voor onverwachte situaties komen te staan op cruciale momenten.

1.2 Normering dijken

Om de twaalf jaar wordt landelijk beoordeeld of aanpassing van de normering van de primaire waterkeringen noodzakelijk is. Dit proces is in 2024 gestart door het Directoraat-generaal Water en Bodem (DGWB) van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, met als doel eind 2025 een advies aan de minister te leveren.

Volgens een Kamerbrief (15 januari 2025) stelt het ministerie dat uit de technische analyse blijkt dat een minder strenge norm voor bijna alle Waddeneilanden nodig is. Deze conclusie wordt door de regio (provincie, waterschap, veiligheidsregio en Waddeneilanden) afgewezen. Gezien de zeespiegelstijging vinden wij het onaanvaardbaar om de norm te verlagen. Een lagere dijknorm (laag 1) kan namelijk verstrekkende gevolgen hebben voor de maatregelen in de andere lagen van meerlaagsveiligheid (laag 2: gevolgbeperking / ruimtelijke adaptatie, laag 3: crisisbeheersing, laag 4: herstel). In 2025 hebben hierover gesprekken plaatsgevonden met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat en Directoraat-generaal Water en Bodem, waarbij wij samen optrokken met onze regiopartners in de Stuurgroep Deltaprogramma Wadden.

2. Zoetwaterbeschikbaarheid

Door klimaatverandering valt er in de wintermaanden steeds meer neerslag, terwijl de zomers droger worden. Dit veroorzaakt zowel wateroverlast in de winter als droogte in de zomer. Het doel bij het zoetwaterbeheer is het vasthouden van water (voor droge periodes), met zo min mogelijk (grond)wateroverlast.

2.1 Integraal Waterplan en bestuurlijke inzet voor zoetwater

De zoetwaterproblematiek op de eilanden verschilt van die op het vasteland, aangezien de eilanden beschikken over een eigen zoetwatervoorraad (zoetwaterbel) die alleen door regenwater wordt aangevuld. Voor drie eilanden wordt drinkwater aangevoerd vanuit de vaste wal.

Het Regionaal Water Programma (RWP) erkent dat de Friese eilanden elk hun eigen hydrologische systemen hebben. Daarom is afgesproken dat voor de vier Friese eilanden een Integraal Waterplan wordt opgesteld. Voor Schiermonnikoog heeft de provincie Fryslân in juli 2025 dit plan al afgerond. We zetten ons in om ook op de andere eilanden een integraal waterplan te realiseren.

De zoetwaterproblematiek was niet bestuurlijk belegd. Er ontbrak integraal beleid en sturing. Vanuit de gemeenten en het waterschap is hiervoor meerdere keren gesproken met provincie Fryslân in 2024 en 2025. Dit heeft geleid tot de conclusie dat we de eiland specifieke situatie beter moeten adresseren binnen het bestaande Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water (PBOW), als opmaat voor het Regionaal Bestuurlijk Overleg Noord (RBO Noord).

2.2 Verkenning zoetwaterbeheer en -beschikbaarheid voor de Waddeneilanden

In 2025 is een verkenning gestart naar het zoetwaterbeheer en de -beschikbaarheid op de vijf Waddeneilanden. Dit initiatief komt voort uit samenwerking tussen De Waddeneilanden, de Regio Deal en het IKW-Waddenfonds. De verkenning biedt inzicht in hoe de huidige en toekomstige zoetwaterproblematiek beheerd kan worden. Het vervolg van deze verkenning is de ontwikkeling van een programmatische aanpak, die de opdrachtgevers helpt bij het nemen van inhoudelijke en financiële beslissingen rondom zoetwater gerelateerde projecten en initiatieven op de Waddeneilanden.

2.3 Subsidietraject Deltaprogramma Zoetwater

In 2025 werden middelen beschikbaar gesteld uit de derde tranche van het Deltaprogramma Zoetwater voor waterprojecten. Wij hebben een eerste lijst van kansrijke maatregelen gepresenteerd voor uitvoering vanaf 2028. De voorgestelde projecten richten zich op het afkoppelen van regenwaterafvoer, waterbesparing en (ondergrondse) opslag van regenwater.

3. Ruimtelijke adaptatie

De gevolgen van klimaatverandering, zoals toegenomen neerslag, langere periodes van droogte en hittestress, raken ook de Waddeneilanden. Om schade te voorkomen en toekomstbestendige keuzes te maken, is ruimtelijke adaptatie noodzakelijk. Dit houdt in dat de fysieke leefomgeving zo wordt ingericht dat deze bestand is tegen de veranderende klimaatomstandigheden.

3.1 Integraal werken aan een klimaatbestendige leefomgeving

Ruimtelijke adaptatie is een integrale opgave die verweven is met andere beleidsdoelen en moet worden opgenomen in omgevingsvisies. De deltaonderwerpen waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid en ruimtelijke adaptatie zijn met elkaar verbonden. Zo zal de integrale waterveiligheidsstrategie in de toekomst voor een groot deel een ruimtelijke uitwerking krijgen, en ook de aanpassingen op het gebied van zoetwater zullen veelal een fysieke component bevatten. Acties zoals waterbesparende maatregelen (bijvoorbeeld regentonnen) en vergroening (zoals 'tegels wippen' voor verkoeling) maken deel uit van de deltaprogramma's.

Sinds 2021 werken de Waddeneilanden intensiever samen om oplossingen te vinden voor de gevolgen van klimaatverandering. Dit gebeurt binnen de kaders van het landelijke Deltaprogramma Wadden en via een Dienstverleningsovereenkomst tussen de vijf Waddeneilanden. De beleidscoördinatie van het Waddenkantoor ondersteunt de eilandvertegenwoordigers in de Stuurgroep Deltaprogramma Waddengebied.

3. Waddenzeezaken

De hoofddoelstelling voor de Waddenzee is het bereiken van een duurzame bescherming en ontwikkeling van het gebied als natuurgebied, met behoud van het unieke open landschap. Het realiseren van deze doelstelling heeft gevolgen voor het omliggende Waddengebied. Evenzo kunnen ontwikkelingen in het Waddengebied invloed hebben op het behalen van de doelstellingen voor de Waddenzee. Daarom zijn de doelstellingen voor het Waddengebied, in verband met het behoud van de Waddenzee, eveneens van belang.

De hoofddoelstelling voor het Waddengebied is om het in 2050 veilig, vitaal en veerkrachtig te maken. Dit betekent dat het gebied veilig moet zijn door tijdig in te spelen op de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging. Het moet vitaal blijven door te zorgen voor de continuïteit van wonen, werken, onderwijs en zorg op de eilanden en langs de kust, en door de economische sectoren te versterken binnen de context van het UNESCO Werelderfgoed Waddenzee. Daarnaast moet het Waddengebied veerkrachtig zijn, met robuuste natuur en een landschap van wereldklasse dat de effecten van klimaatverandering en duurzame ontwikkeling kan opvangen.

De beleidscoördinatie van het Waddenkantoor bereidt de eilandvertegenwoordigers voor in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied, het Omgevingsberaad Waddengebied en het MT Wadden.

In 2025 lag de nadruk op de evaluatie van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma (eindrapport Decisio), evenals het vervolg op het ABDTOPConsult-rapport over de bekostiging van de opgaven in de Agenda (eindrapport JJ de Graeff). Daarnaast werd gewerkt aan de structurele financiering van de Waddenacademie, het Beleidskader Natuur Waddenzee, de status van de Waddenzee, de Natura 2000 Beheerplannen voor de Waddenzee en Noordzeekustzone, de Routekaart Bereikbaarheid Waddeneilanden en de concessie voor de Waddenveren, net als de verkenning van kabels en leidingen in de Waddenzee (PAWOZ) en het instellen van een Jongerenberaad.

4. Bereikbaarheid

4.1 Concessie Friese Waddenveren

De concessie Friese Waddenveren vormt de essentiële verbinding tussen het vasteland en de Friese Waddeneilanden. Via deze concessie wordt dagelijks betrouwbaar, veilig en toegankelijk vervoer geboden aan inwoners, bedrijven en bezoekers. De veerdiensten zijn daarmee niet alleen een vervoersvoorziening, maar een cruciale randvoorwaarde voor de leefbaarheid van de eilandgemeenschappen (levensader). Zij maken zorg en onderwijs bereikbaar en dragen bij aan de regionale economie en de toeristische aantrekkingskracht van het Waddengebied.

In 2025 heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat gereageerd op de door de portefeuillehouders bereikbaarheid ingediende zienswijzen op het nieuwe Programma van Eisen. Uit deze reactie blijkt dat meerdere wensen van de eilandgemeenten zijn overgenomen, terwijl andere voorstellen niet uitvoerbaar bleken. Zo krijgen gemeenten en consumentenorganisaties een formele adviesrol bij dienstregelingen en majeure ontwikkelingen, met een verlengde adviestermijn. Het huidige prijsniveau blijft het uitgangspunt, met gemaximeerde jaarlijkse tariefstijgingen en de afspraak dat elektrificatie niet mag leiden tot hogere tarieven. Kortingen voor eilandbewoners blijven gehandhaafd en gemeenten behouden ruimte voor eigen mobiliteitsbeleid.

Ook op het gebied van dienstregeling, veiligheid en regionale binding zijn verbeteringen doorgevoerd. Gemeenten worden eerder betrokken bij wijzigingen in de dienstregeling, veiligheidseisen zijn aangescherpt en plannen voor vlootvernieuwing worden tijdig gedeeld met de Veiligheidsregio Fryslân. Bij een wisseling van concessiehouder wordt personeel in beginsel overgenomen. Daarnaast zijn regionale samenwerking en maatschappelijke impact opgenomen als gunningscriteria. Voor goederenvervoer blijft per verbinding minimaal één dagelijkse vrachtmogelijkheid gegarandeerd. Tarieven worden transparanter en gekoppeld aan CBS-indexatie.

Niet alle voorstellen zijn overgenomen. Zo is het innen van toeristenbelasting via rederijen niet opgenomen en is volledige reservering van plaatsen voor eilandbewoners niet gerealiseerd. Voor de oostelijke Waddeneilanden wordt een tussenconcessie van zeven jaar ingericht, met de mogelijkheid tot verlenging afhankelijk van de uitkomsten van het MIRT-onderzoek. De ambities op het gebied van verduurzaming blijven onverminderd van kracht, met gefaseerde elektrificatie in de periode 2030–2040 en een extra afvaart per verbinding in het oostelijk deel van het Waddengebied.

De beleidscoördinatie van het Waddenkantoor vervult nog steeds een centrale rol in dit proces. Zij ondersteunt de eilandvertegenwoordigers in het portefeuillehouders overleg door het afstemmen van gezamenlijke standpunten, het coördineren van de lobby richting het ministerie en het duiden van relevante beleidsinformatie. Daarnaast bewaakt de beleidscoördinatie de voortgang en naleving van afspraken, signaleert zij ontwikkelingen binnen de concessie en adviseert zij over bestuurlijke en beleidsmatige consequenties. Hiermee wordt gezorgd voor een consistente en goed onderbouwde inbreng van de eilandgemeenten in de besluitvorming rond de concessie Friese Waddenveren.

4.2 Routekaart Bereikbaarheid Wadden

De Routekaart Bereikbaarheid Wadden biedt richting aan de transitie naar een toekomstbestendige, emissieloze, impactarme en adaptieve bereikbaarheid van de Waddeneilanden. De Routekaart beschrijft welke besluiten in de periode 2025–2044 noodzakelijk zijn om de bereikbaarheid te waarborgen en tegelijkertijd de druk op natuur, leefomgeving en infrastructuur te verminderen. Deze opgave is urgent door verzanding van vaargeulen, toenemende mobiliteit, druk op de leefbaarheid in kust- en eilandgemeenten en de verslechterende staat van de Waddenzeenatuur.

In 2025 is intensief samengewerkt binnen de werkgroep Bereikbaarheid Waddeneilanden. Daarbij is een gezamenlijk feitenbeeld opgebouwd over mobiliteitsontwikkelingen, de houdbaarheid van de vaargeulen en ecologische drukfactoren. Op basis hiervan zijn drie centrale veranderopgaven geformuleerd: het verbeteren van de ketenmobiliteit, de elektrificatie van de Waddenveren en emissieloos en ecosysteemgericht baggeren. Daarnaast is specifiek aandacht besteed aan de

urgente situatie in de vaargeul naar Ameland en de benodigde oplossingen binnen de lopende MIRT-verkenning.

Belangrijke resultaten van deze samenwerking zijn het bestuurlijk commitment voor de (per veerverbinding) samenwerkingsovereenkomsten voor de gehele mobiliteitsketen, het eindbeeld van volledig elektrisch varen en de beschikbaarstelling van € 50 miljoen uit het Klimaatfonds voor de aanleg van energie-infrastructuur. Tevens is een gezamenlijke aanpak gestart voor het verkennen van emissieloos baggeren en zijn de eerste pilots voor ecosysteemgericht baggeren uitgevoerd. Ook is inzicht verkregen in de termijn waarop per verbinding voldoende netcapaciteit beschikbaar kan zijn.

Met de oplevering van de Routekaart is een gedeeld handelingsperspectief ontstaan voor het Rijk, provincies, gemeenten, rederijen, havens en natuurorganisaties. De werkgroep heeft haar opdracht afgerond. In de komende jaren ligt de focus op uitvoering, borging van besluitvorming en het organiseren van voldoende capaciteit om de volgende stappen te zetten richting een duurzame en betrouwbare bereikbaarheid van de Waddeneilanden.

De beleidscoördinator is verantwoordelijk geweest voor het borgen van samenhang, consistentie en voortgang binnen de Routekaart Bereikbaarheid. In deze rol verbindt de beleidscoördinator continue de beleidsterreinen mobiliteit, natuur, energie en concessies, zodat beleidskeuzes elkaar versterken en besluitvorming plaatsvindt op basis van een integraal afwegingskader. Daarbij wordt bewaakt dat afzonderlijke trajecten en projecten bijdragen aan de gezamenlijke langetermijnambitie voor de bereikbaarheid van de Waddeneilanden.

4.3 Samenhang beleidscoördinatie en Regio Deal Waddeneilanden

De inzet voor de beleidscoördinatie van de GR rond de concessie Friese Waddenveren en de Routekaart Bereikbaarheid Wadden vormt het inhoudelijke kader voor de toekomstige bereikbaarheid van de Waddeneilanden. De concessie richt zich primair op de randvoorwaarden voor een toekomstbestendige veerdienst, zoals betrouwbaarheid, betaalbaarheid en verduurzaming. De Routekaart beschrijft de bredere transitieopgave, waarbij de gehele mobiliteitsketen wordt betrokken. Omdat beide beleidslijnen sterk samenhangen, is inhoudelijke afstemming noodzakelijk.

De bestuurlijke samenwerkingsovereenkomsten per verbinding sluiten aan op zowel de concessievoorwaarden als de ketenaanpak uit de Routekaart. Ook beleidsmatige onderzoeken, zoals het haalbaarheidsonderzoek naar een autovignet, leveren belangrijke inzichten op voor lokale mobiliteitskeuzes en dragen bij aan de integrale afweging binnen beide beleidskaders.

Daarnaast ondersteunt de samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen de beleidsvorming door kennisontwikkeling op het gebied van bezoekersstromen, mobiliteitsgedrag en ketenmobiliteit. Deze kennis wordt benut bij de verdere uitwerking en uitvoering van de Routekaart Bereikbaarheid en draagt bij aan goed onderbouwde beleidskeuzes binnen de Regio Deal Waddeneilanden.

5. Trilaterale Samenwerking

In 2025 lag de nadruk op het ontwikkelen van een systematiek waarmee initiatiefnemers en bevoegde gezagen op een gedegen manier de effecten van ontwikkelingen op de uitzonderlijke Universele Waarde van de Waddenzee kunnen betrekken bij de besluitvorming. Dit proces moet leiden tot besluitvorming in 2026.

Het gastheerschapsprogramma is in 2025 voortvarend gestart, hoewel het werkpakket samenwerking vertraging heeft opgelopen. Dit heeft inmiddels geresulteerd in een plan voor de verdere vormgeving van de samenwerking. De onderdelen van eenduidige uitstraling zijn eind 2025 gestart. Wat betreft het werkpakket educatie is er veel werk verricht in het operationaliseren van de Heritage Impact Assessment (HIA)-methode. Daarnaast is er een inventarisatie uitgevoerd naar de behoeften van de

Waddencentra. Een training voor ambtenaren en bestuurders van gemeenten en provincies over de Werelderfgoedstatus is eveneens georganiseerd. Het onderdeel bestemmingsmanagement verloopt goed, met campagnes van Visit Wadden en de ontwikkeling van een bezoekersmonitor en de staat van de bestemming. Natuurorganisaties zijn inmiddels goed betrokken bij het programma en zullen naar verwachting in 2027 formeel aansluiten.

In 2025 heeft het UNESCO Werelderfgoedcomité, zoals ook in 2023 en 2024, een State of Conservation (SOC) opgesteld over de bescherming van de trilaterale Waddenzee. In dit document uit UNESCO haar zorgen over diverse activiteiten in en rondom de Waddenzee. Het accent lag dit keer vooral op het uitblijven van een definitief besluit over de gaswinning bij Ternaard en de trage voortgang van de Plan MER. Daarnaast bracht UNESCO het onderwerp Bufferzone ter sprake, met het verzoek aan de drie betrokken landen om een bufferzone in te stellen rondom de Waddenzee. De drie landen hebben gezamenlijk besloten hier niet in mee te gaan, aangezien zij ervan overtuigd zijn dat de huidige bescherming, in Nederland geregeld via de Omgevingswet, voldoende is. Er zal hierover een gesprek met UNESCO worden gevoerd.

De beleidscoördinatie zorgt voor de voorbereiding van de verantwoordelijke bestuurder(s) in de Trilaterale Samenwerking Waddenzee Werelderfgoed, waaronder de WaddenSeaBoard. Samen met de Waddenkustgemeenten, de provincies en het ministerie van LNV financieren we de Coördinator Waddenzee Werelderfgoed, die actief is op het snijvlak van bescherming, duurzaam gebruik en trilaterale samenwerking.

6. Regio Deal

In 2025 vonden vier stuurgroepvergaderingen plaats, waarin op basis van het jaarplan 2024 en 2025 besluiten zijn genomen over in totaal 38 samenwerkings- en eilandprojecten. Daarnaast werd een Stimuleringsfonds ingericht, met twee subsidieregelingen voor ondernemers, verenigingen, stichtingen en onderwijs op de eilanden. De besluiten werden tussentijds gecommuniceerd via een nieuwsbrief. In juli 2025 werd het eerste jaarverslag (2024) van de Regio Deal De Waddeneilanden gedeeld, en in juli 2026 volgt het jaarverslag 2025. Het jaarverslag biedt een inhoudelijke voortgangsrapportage van de Regio Deal-projecten, met een beknopte weergave van de resultaten.

De eerste stuurgroepvergadering in maart werd gecombineerd met een Rijk-Regio Dag, waar de resultaten van het eerste jaar werden gepresenteerd. Er vond tevens overleg plaats met de vier betrokken ministeries over de voortgang van de Regio Deal.

Daarnaast werden presentaties verzorgd voor de gemeenteraden van Terschelling en Vlieland en tijdens de jaarlijkse Raads2Daagse.

Samen met de ondernemersverenigingen van de eilanden en onderwijspartijen is de Waddentafel opgericht. De Waddentafel adviseert de stuurgroep van de Regio Deal en het Algemeen Bestuur van GR De Waddeneilanden over sociaaleconomische ontwikkelingen op de eilanden.

Planbureau Fryslân heeft onderzocht hoe de samenwerking tot dusver verloopt, en de bevindingen zijn gepresenteerd in een rapport. Op basis van het onderzoek van Planbureau Fryslân is de bestaande programma-organisatie uitgebreid, met extra ondersteuning op juridische zaken (inkoop/aanbesteding, staatssteun en subsidies), projectenontwikkeling en -coördinatie. In de toelichting op de resultaten op pagina 24 wordt alleen ingegaan op het gedeelte van de VAT kosten, aangezien dit onderdeel is van de begroting van de GR. Het programma Regio Deal De Waddeneilanden heeft een eigen jaarverslag en jaarwerkplan die middels een zelfstandige beleidscyclus gedeeld word.

7. Belangenbehartiging en public affairs

Om externe besluitvorming in het belang van de Waddeneilanden effectief te beïnvloeden, is een doelgerichte inzet op public affairs noodzakelijk. Public affairs vormt een strategisch instrument om tijdig in te spelen op ontwikkelingen, kansen en risico's die voortkomen uit politiek-maatschappelijke veranderingen, publieke opinievorming en bestuurlijke besluitvorming. De daadwerkelijke lobby vormt hierbij het sluitstuk.

In 2025 lagen de belangrijkste public-affairsdossiers op de volgende onderwerpen:

1. Concessieverlening Waddenveren (2029–2044), met name het programma van eisen
2. Beleidskader Natuur Waddenzee
3. De status (State of Conservation) van het Werelderfgoed
4. Zienswijzen en beleidsprocessen op het gebied van:
 - Wonen, waterveiligheid en zoetwaterbeschikbaarheid
 - Nota Ruimte
 - Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) Beheerplannen Waddenzee en Noordzeekustzone
 - Wijziging Omgevingsverordening Fryslân 2022 (stilteverordening)
 - Contourenschets Provinciale Omgevingsverordening (POVI)

Daarnaast vormde de verdere uitwerking van de Regio Deal een belangrijk dossier, in samenwerking met het Rijk en de provincies. De Regio Deal richt zich op het bevorderen van brede welvaart op de eilanden, met aandacht voor goed wonen en leven, toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen, duurzame energie, een circulaire economie en optimale bereikbaarheid en verbondenheid. Het overkoepelende thema binnen de Regio Deal is samenwerking.

De gezamenlijke belangen van de eilandgemeenten zijn behartigd via structurele gesprekken en deelname aan zowel bestuurlijke als ambtelijke overleggen. Belangrijke overlegstructuren hierbij waren onder andere het Bestuurlijk Overleg Wadden (BOW), het Omgevingsberaad Wadden (OBW), de stuurgroep Deltaprogramma Waddengebied (SG DPW) en de WaddenSeaBoard (WSB), waarin de trilaterale samenwerking tussen Denemarken, Duitsland en Nederland plaatsvindt.

Een bijzonder instrument binnen de belangenbehartiging is het Convenant Waddeneilanden. Dit convenant vormt een kansrijk platform om thema's onder de aandacht te brengen bij het Rijk en de betrokken provincies. Daarbij is de zogenoemde 'Waddentoets' (Motie 29 659 nr. 25, voorgesteld d.d. 24 april 2008 | officielebekendmakingen.nl) van belang. Voor de Waddeneilanden geldt specifieke wet- en regelgeving die op onderdelen afwijkt van de rest van Nederland. Dit vraagt om voortdurende aandacht en tijdige signalering van mogelijke knelpunten.

Ook in 2025 is wekelijks gebruikgemaakt van de dienstverlening van Den Haag Centraal (DHC). Via deze dienstverlening werd een overzicht ontvangen van relevante politieke ontwikkelingen in Den Haag, inclusief geplande commissievergaderingen en signalering van relevante Kamervragen. De wekelijkse rapportages zijn gedeeld met de leden van het Dagelijks Bestuur, de colleges van burgemeester en wethouders, de raadsgriffies, convenantpartners, gemeentesecretarissen en betrokken ambtenaren. Hierdoor bleef het samenwerkingsverband structureel goed geïnformeerd over politieke dossiers en de agenda's van de Eerste en Tweede Kamer.

Voorafgaand aan het commissiedebat Wadden 2025 hebben Waddenbestuurders, samen met een afvaardiging van de gemeenteraden, gesprekken gevoerd met leden van de Tweede Kamer. Deze gesprekken vonden plaats tijdens een door het samenwerkingsverband georganiseerd Waddenontbijt, waarbij de standpunten en belangen van de eilanden nadrukkelijk onder de aandacht zijn gebracht.

8. Kennisuitwisseling en Deskundigheidsbevordering

Gedurende het jaar vond er binnen het thema bereikbaarheid structurele kennisuitwisseling plaats tussen het Rijk, provincies, eiland- en kustgemeenten, rederijen en betrokken kennispartners. In de verschillende overleggen rondom de concessie Friese Waddenveren en de Routekaart Bereikbaarheid werden ontwikkelingen, gegevens en werkwijzen gedeeld. Deze uitwisseling heeft bijgedragen aan een gezamenlijke aanpak en het afstemmen van beleid en strategieën voor de bereikbaarheid van de Waddeneilanden. Daarnaast wordt er 6 wekelijks binnen het kernteam Fysieke Leefomgeving en de werkgroepen waterveiligheid en zoetwater kennis uitgewisseld tussen de eilandmedewerkers op het gebied van diverse beleidsterreinen.

Deskundigheidsbevordering werd gerealiseerd door het inzetten van externe expertise en het organiseren van technische en inhoudelijke verdiepingssessies. Hierbij werd onder andere aandacht besteed aan onderzoeken naar energie-infrastructuur voor de elektrificatie van de Waddenveren, analyses van logistieke ketens en technische verkenningen binnen de Routekaart, zoals emissieloos baggeren en adaptieve veerconcepten. Daarnaast werden er professionele sessies georganiseerd met netbeheerders, adviesbureaus en kennisinstellingen om de gevolgen van netcongestie, mogelijke infrastructuuroplossingen en de praktische uitvoerbaarheid van beleidsopties te verduidelijken. Deze activiteiten hebben bijgedragen aan een beter geïnformeerde beleidsvoorbereiding en hebben gezorgd voor een consistentere afweging van de verschillende onderdelen van de bereikbaarheidsopgave.

9. Communicatie

Communicatie via het Samenwerkingsverband richt zich zowel op interne als externe doelgroepen. De interne communicatie heeft als doel het bevorderen van kennisdeling over actuele ontwikkelingen, het vergroten van het draagvlak en het versterken van de impact van de samenwerking op lokale vraagstukken, en vice versa. De externe communicatie richt zich op het informeren van inwoners en stakeholders via verschillende mediakanalen, met als doel de bekendheid en betekenis van de samenwerking te vergroten.

In 2025 is er elk kwartaal een nieuwsbrief uitgebracht, waarin de resultaten van samenwerkingsthema's, besluiten van het Dagelijks Bestuur en adviezen van de Directieraad werden gedeeld. Deze nieuwsbrief werd breed verspreid, zowel intern als extern. Daarnaast is de website regelmatig geactualiseerd met nieuws en relevante ontwikkelingen, waarbij de berichtgeving is afgestemd met de Regio Deal. Via LinkedIn zijn nieuwsberichten actief gedeeld en bij relevante momenten zijn persberichten opgesteld.

10. Organisatie

Het secretariaat vervult een centrale rol in de planning en organisatie van de bestuurlijke vergaderingen van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Directieraad. De kerntaken omvatten onder andere de verslaglegging, het bijhouden van besluiten- en actielijsten, agendabeheer, het reserveren van vergaderruimtes en het ontvangen van gasten. Vanwege langdurig ziekteverzuim van de office manager zijn deze werkzaamheden tijdelijk binnen het team verdeeld. In oktober is de office manager volledig hersteld, waardoor de continuïteit van de werkzaamheden is hersteld.

De office manager is tevens aangesteld als centraal contactpunt voor WOO-gerelateerde vragen. Deze centralisatie zorgt voor een eenduidige aanspreekstructuur en een efficiëntere afhandeling van verzoeken in lijn met de Wet open overheid (WOO). Ook zorgt het secretariaat voor een accurate archivering van ingekomen en uitgaande poststukken, evenals belangrijke interne en externe documenten, dit zou in 2025 verwerkt worden in het zaakstelsel Mozard. Door afwezigheid is er

afgelopen jaar een achterstand ontstaan in de archivering. Dit is inmiddels weer opgepakt, waarbij de verwachting is dat de archivering in de loop van 2026 volledig up-to-date zal zijn.

11. Paragrafen

De verplichte paragrafen die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorschrijft, zijn de afgelopen jaren toegevoegd aan het jaarverslag. Daarmee is nog niet alles conform wet- en regelgeving. Dit is bekend en daar wordt jaarlijks een stap verder in gezet. Dit jaar is ingegaan op onderstaande paragrafen:

Treasury

Op 1 januari 2001 is de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) in werking getreden. In deze wet worden de kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. Deze functie wordt als volgt gedefinieerd: 'Het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële positie en de hieraan verbonden risico's'. In het jaar 2025 zijn geen financiële transacties met derden afgesloten. De liquiditeiten van GR De Waddeneilanden zijn aangehouden op een betaalrekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten en een klein bedrag op een betaalrekening bij de ABN-AMRO Bank voor contante betalingen.

Bedrijfsvoering

Er zijn diverse zaken op het gebied van bedrijfsvoering opgepakt in 2025:

Personele zaken:

We hebben afscheid genomen van één van onze beleidscoördinatoren (0,8 FTE) en door de toenemende vraag en om het aandachtsgebied te specificeren hebben we twee nieuwe beleidscoördinatoren (2 x 0,6 FTE) aangetrokken. De beleidscoördinator Wonen/Huisvesting & Fysieke leefomgeving is per 1 december gestart en de beleidscoördinator strategie zal in maart 2026 starten.

ICT:

Er is een hoop gebeurd op ICT vlak: de toenemende opkomst en gebruik van Artificial intelligence (AI) merken we ook op de eilanden en het Waddenkantoor. De wens en behoefte om hier gebruik van te maken wordt steeds sterker. In overleg met onze regionale samenwerkingspartners is er gestart met 'lichte' versie, waarbij al gauw de conclusie was om hier verder naar te kijken en te onderzoeken wat we hierin kunnen, mogen en qua veiligheid wenselijk vinden. Dit wordt gecontinueerd in 2026. Ook is er begonnen met gesprekken over een Informatie visie en Informatiebeleidsplan, waardoor we alles op het gebied van ICT gaan structureren, efficiënter maken en aanpassen waar nodig. Ook dit zal in 2026 vervolg worden.

Privacy - Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG):

De afgelopen maanden hebben we de vier Friese Waddeneilanden en het Waddenkantoor zich bezig gehouden met het op orde krijgen van alles wat te maken heeft met de AVG. Vanuit een nulmeting is gebleken dat we nog een hoop te doen hadden. Dit is samen met een expert opgepakt en de basis op orde gebracht. Er zijn een hoop beleidsstukken en documenten gemaakt waardoor we inmiddels grotendeels voldoen aan de AVG.

Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E):

Om als organisatie te voldoen aan wettelijke Arbo eisen en te zorgen voor een veilige werkomgeving, is in 2025 gestart met een Risico-Inventarisatie & Evaluatie. De inventarisatie en het schrijven van het advies loopt nog tot in 2026 door. op basis van het advies kijken we wat nodig is om aan wet- en regelgeving te voldoen.

Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's):

Dit jaar zijn evaluatiegesprekken gevoerd met de deelnemers van alle lopende DVO's. Daar waar nodig zijn aanpassingen gedaan en/of andere afspraken met elkaar gemaakt. Samen met de vier Friese Waddeneilanden is in een werkgroep onder begeleiding van een juridisch expert, een nieuw inkoopbeleid geschreven en nadat dit door de colleges is goedgekeurd, is dit per 1 november 2025 van kracht gegaan.

Samenwerking:

Eind januari 2025 heeft het Dagelijks Bestuur en de Directieraad van GR Samenwerkingsverband de Waddeneilanden een dag met elkaar gesproken over de toekomst van de samenwerking vanuit een gedeeld/gemeenschappelijk inzicht over:

- Samenwerking in historisch perspectief
- Hoe werken we nu samen
- Gewenste beweging naar de toekomst, stip op de horizon

Om dit vorm te geven is een position paper opgesteld dat gaat over het door ontwikkelen van een succesvolle samenwerking. Vervolggesprekken en implementatie hiervan zal in 2026 gaan plaatsvinden.

Risico's

Op dit moment zijn voor GR De Waddeneilanden geen specifieke risico's te onderkennen. De lasten worden in de komende jaren geheel gedekt door bijdragen van de deelnemende gemeenten.

GR De Waddeneilanden is niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Tot en met het jaar 2020 werd de in rekening gebrachte BTW via de zogenaamde "doorschuif-BTW" verrekend door de deelnemende eilandgemeenten. Vanaf het jaar 2021 wordt binnen de GR gebruik gemaakt van de zogenaamde koepelvrijstelling voor samenwerkingsverbanden van gemeenten. Hierover is in 2021 contact gezocht met de Belastingdienst die heeft aangegeven begin 2022 aan de GR over de jaren 2016 tot en met 2020 naheffingsaanslagen op te leggen, dit richt zich specifiek op de ICT facturen. Voor het Samenwerkingsverband vloeien hier beperkte financiële gevolgen uit voort omdat de door de Belastingdienst opgelegde aanslagen door de deelnemende gemeenten weer met de Belastingdienst kunnen worden verrekend. Per saldo hebben het Samenwerkingsverband en deelnemende gemeenten dus geen financiële nadelen, met uitzondering van mogelijk door de Belastingdienst op te leggen (wettelijke) heffingsrente. Dit financiële risico wordt echter als niet-materieel ingeschat. De kosten die het adviesbureau hiervoor in rekening brengt zijn ten laste van het ICT budget.

Kengetallen

Kengetallen jaarrekening			
	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
netto schuldquote	-27	p.m.	-36
solvabiliteitsratio	12	p.m.	29
structurele exploitatieruimte	2	p.m.	11

Betekenis kengetallen:

Netto schuldquote: weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Solvabiliteitsratio: geeft inzicht in de mate waarin de GR in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte: in hoeverre de GR in staat is om de structurele lasten te voldoen uit de structurele baten.

De kengetallen voor de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en voor grondexploitaties zijn niet opgenomen, omdat er geen verstrekte leningen en geen grondexploitaties zijn.

Frauderisicofactoren

Er zijn in 2025 geen relevante, geïdentificeerde frauderisico's geconstateerd.

Interne beheer

Het dagelijks bestuur komt tot haar oordeel omdat op grond van de door haar gestelde kaders en het feitelijke beheer namens haar wordt gevoerd door de secretaris-directeur van GR De Waddeneilanden. Gelet op de zeer beperkte omvang van de organisatie is er geen sprake van aparte interne controle. Alle relevante financiële documenten worden door de adviseur bedrijfsvoering en secretaris-directeur gezien. Mochten er onverhoopt zaken blijken dan is snelle communicatie direct mogelijk en wordt indien nodig actie ondernomen.

Inkooprechtmatigheid

De belangrijkste financiële beheershandelingen hebben betrekking op inkoop. Er zijn in 2025 geen inkooponrechtmatigheden geconstateerd.

Overige bevindingen

Uit het beheer en toezicht blijken verder geen bijzondere zaken.

Rechtmatigheid

Algemeen

Conform artikel 75, lid 2 BBV geeft de commissie BBV via de kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van decentrale overheden. Als gevolg hiervan heeft de commissie BBV in april 2025 de geactualiseerde Kadernota rechtmatigheid 2025 opgesteld.

Voor verslaggevingsjaar 2025 gelden dan ook de volgende uitgangspunten.

Op grond van artikel 24 en 58b van BBV, wordt in de jaarrekening een specifieke verklaring rechtmatigheid opgenomen. Daarnaast is in artikel 58b bepaald dat een verantwoordingsgrens van 2% geldt, van de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves.

Criteria

Het begrip financiële rechtmatigheid is concreet gemaakt met behulp van negen criteria. In de jaarrekening legt het Dagelijks Bestuur verantwoording af over alle negen criteria van rechtmatigheid. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid en óók onderdeel zijn van rechtmatigheid, komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten.

De drie specifieke rechtmatigheidscriteria (begrotingscriterium, voorwaardencriterium en misbruik- en oneigenlijk gebruikcriterium) komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording van het Dagelijks Bestuur.

Begrotingscriterium

Het Algemeen Bestuur autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale baten en lasten voor het jaar 2025.

Rechtmatigheidsverantwoording van het Dagelijks Bestuur

Als onderdeel van de jaarrekening 2025 is de 'Verantwoording Rechtmatigheid' van het Dagelijks Bestuur opgenomen. De verantwoordingsgrens is bepaald op 2% van de lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves, oftewel € 88.000.

De werkelijke afwijkingen van baten en lasten bedragen € 2.754.903. De conclusie is dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens van € 88.000.

Toelichting rechtmatigheidsverantwoording

Voor het jaar 2025 is de (financiële) rechtmatigheid van de exploitatie van de GR getoetst. Daarnaast voert de GR administratie voor een groot deel van de Regio Deal (VAT-kosten en samenwerkingsprojecten). Tegenover deze kosten staat een vergoeding van de Regio Deal (daarmee financieel neutraal). Deze baten en lasten worden verantwoord in de jaarrekening van de GR, dus worden derhalve ook meegenomen in deze rechtmatigheidsverantwoording.

In de jaarrekening 2025 is sprake van de volgende verschillen:

Begrotingscriterium			
	Begroting 2025	Jaarrekening 2025	Vershil
Baten	€ 1.834.000	€ 3.225.860	€ 1.391.860
Lasten	€ 1.834.000	€ 3.197.043	€ 1.363.043
Totaal	€ -	€ 28.818	€ 2.754.903

Omdat er geen specifieke afspraken zijn vastgelegd over afwijkingen, worden alle verschillen tussen begrote en werkelijke baten en tussen alle begrote en werkelijke lasten als onrechtmatig beschouwd.

Het grootste gedeelte van deze onrechtmatigheid heeft te maken met de samenwerkingsprojecten van de Regio Deal. Deze projecten worden namelijk niet opgenomen in de begroting van de GR, maar wel verantwoord in de jaarrekening. Het gaat hier voor 2025 om een totale omvang van € 1.522.958.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Van afwijkingen is in het verslagjaar niet gebleken.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van het beheer en toezicht op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Er zijn geen relevante, geïdentificeerde frauderisico's geconstateerd of gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Verbonden partijen

In deze paragraaf zijn de 'verbonden partijen' opgenomen. Dit zijn organisaties waarbij GR De Waddeneilanden financieel, dan wel bestuurlijk is betrokken. Er zijn geen verbonden partijen. De vijf eilandgemeenten zijn deelnemende gemeenten.

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 trad de wet open overheid (de Woo) in werking, als vervanging van de Wet openbaarheid van bestuur (de Wob). Nog meer dan voorheen wil de wetgever transparantie en openheid van de verschillende overheden bevorderen. Voor de GR betekent dit concreet dat we op twee vlakken moeten zorgen dat we aan de wet voldoen:

1. De actieve openbaarmaking: we maken uit onszelf informatie openbaar. Op termijn op een landelijk platform, maar zo lang dat er nog niet is volstaan andere digitale kanalen zoals onze website;
2. De passieve openbaarmaking: op verzoek maken we documenten openbaar over een bestuurlijke kwestie.

In 2025 zijn er geen Wob- en/of Woo-verzoeken ingediend.

Jaarrekening

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn opgenomen.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in euro's.

Balans

Algemeen

- Voor zover niet anders vermeld zijn activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

Materiële vaste activa met economisch nut

- De materiële vaste activa betreft kantoormeubilair. Deze investering is gewaardeerd tegen aanschafprijs, verminderd met eventueel ontvangen bijdragen van derden en afschrijvingen;
- De investering wordt lineair in 15 jaar afgeschreven, voor het eerst in het jaar ná aanschaf;
- Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Kortlopende vorderingen en overlopende activa

- Dit betreft vorderingen met een resterende looptijd korter dan een jaar;
- Wanneer dit noodzakelijk wordt geacht, vindt aftrek plaats van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

- Liquide middelen (banksaldi) betreft middelen die direct ter beschikking staan.

Algemene reserve

- De Algemene reserve wordt aangemerkt als vrij besteedbaar.

Bestemmingsreserves

- De Bestemmingsreserve Project Duurzame Wadden betreft met provincie Friesland en deelnemende gemeenten te verrekenen bedragen in het kader van een specifieke subsidieregeling.
- De Bestemmingsreserve Bijdrage Waddenacademie betreft een reservering voor de bijdrage aan de Waddenacademie in 2027. In november 2024 is hiertoe een besluit genomen door het Dagelijks Bestuur.

Voorzieningen

- De Voorziening verlofsparen is gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarvan de omvang redelijk betrouwbaar is te schatten.

Kortlopende schulden

- Dit betreft schulden met een resterende looptijd van maximaal één jaar.

Exploitatierekening

Algemeen

- De baten en lasten worden, voor zover niet anders vermeld, toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben;
- Lasten worden verantwoord wanneer deze bekend of voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord indien deze zijn gerealiseerd.

Balans per 31 december 2025

Activa	31-12-2025	31-12-2024
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings met economisch nut	€ 2.293	€ 4.495
<i>Uitzettingen met looptijd korter dan een jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	€ 1.353.015	€ 768.626
Overige vorderingen		
<i>Liquide middelen</i>		
Banksaldi	€ 604.924	€ 247.588
<i>Overlopende activa</i>		
Overlopende activa	€ 61.964	€ 50.237
Totaal activa	2.022.195	1.070.946

Passiva	31-12-2025	31-12-2024
<i>Eigen vermogen</i>		
Algemene Reserve	€ 170.324	€ 170.324
Bestemmingsreserve Bijdrage Waddenacademie	€ 52.250	€ -
Te bestemmen resultaat	€ 28.817	€ 135.597
<i>Voorzieningen</i>		
Voorziening verlofsparen	€ 25.555	€ 15.496
<i>Netto vlottende schulden</i>		
<i>Crediteuren</i>	€ 1.592.703	€ 630.182
Transitoria	€ 152.546	€ 119.346
Totaal passiva	2.022.195	1.070.946

Toelichting op de balans

De balans is weergegeven vóór resultaatbestemming.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa omvatten de investeringen in kantoormeubilair en dergelijke die bij de ingebruikname van het kantoor in Harlingen zijn aangeschaft. Deze activa worden in een periode van 15 jaar afgeschreven.

Het verloop in 2025 is als volgt:

Boekwaarde 1 januari 2025	€ 6.697
Investerings in 2025	€ 0
Afschrijvingen in 2025	€ 2.202
Stand per 31 december 2025	€ 2.293

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Dit betreft met name vorderingen op deelnemende gemeenten, vorderingen in het kader van de Regio Deal en te vorderen omzetbelasting. De vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

De specificatie is als volgt:

Vordering gemeenten	€ 428.008
Vordering Regio Deal	€ 780.800
Te vorderen omzetbelasting	€ 120.706
Overige vorderingen	€ 23.499
Stand per 31 december 2025	€ 1.353.014

Liquide middelen

Dit betreft het direct opneembare tegoed bij de Bank Nederlandse Gemeenten en de ABN AMRO Bank.

Overlopende activa

Dit betreft vooruitbetaalde kosten voor het jaar 2025. De vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar.

Eigen vermogen

Algemene reserve

De mutaties in de Algemene Reserve zijn in 2024 als volgt:

Stand per 1 januari 2025	€ 170.324
Bij: jaarresultaat 2024	€ 135.597
Af: uitkering deelnemende gemeenten	€ 83.347
Af: Reserve Bijdrage Waddenacademie	€ 52.250
Stand per 31 december 2025	€ 170.324

Bestemmingsreserve Bijdrage Waddenacademie

Voor een bijdrage in aan de Waddenacademie in 2027 is er bij het bestemmen van het positieve rekeningresultaat over 2024 voor gekozen een storting in een bestemmingsreserve te plaatsen. De mutatie van de Bestemmingsreserve Waddenacademie is hiermee als volgt:

Stand per 1 januari 2025	€ 0
Bij: deel bestemming rekeningresultaat 2024	€ 52.250
Stand per 31 december 2025	€ 52.250

Voorzieningen

Voorziening verlofsparen

Deze voorziening is opgenomen voor opgebouwde verlofrechten.

De mutaties in deze voorziening zijn in 2025 als volgt:

Stand per 1 januari 2025	€ 15.496
Bij: toevoeging 2025	€ 10.059
Stand per 31 december 2025	€ 25.555

Netto vlottende schulden

Crediteuren

De specificatie is als volgt:

Gemeenten	€ 1.232.831,40
Overige crediteuren	€ 512.417,24

Staat van baten en lasten 2025

	Begroot		Werkelijk	
<i>Personeel:</i>				
Salariskosten medewerkers	445.500		579.853	
Parlementaire informatievoorziening	16.000		13.052	
Communicatieadvies	20.000		4.828	
Formatieruimte	100.000		0	
Opleiding en training	10.000		432	
Reis-, verblijfs- en overige personeelskosten	25.000		25.209	
Inhuur advies	10.000		0	
Uitkeringsverplichting			21.203	
	626.500		644.576	
<i>Regiodeal:</i>				
Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT) kosten		950.000	802.731	
Samenwerkingsprojecten lasten			1.522.958	
Samenwerkingsprojecten baten			1.522.958-	
		950.000	802.731	
<i>Huisvesting:</i>				
Huur en energie	19.500		19.376	
	19.500		19.376	
<i>Bureaunkosten</i>				
DVO Financiële administratie	14.500		15.448	
DVO HRM & JZP	5.400		5.719	
DVO Archivering	6.700		0	
Accountant	9.200		15.730	
Diverse administratiekosten	5.000		1.071	
Afschrijving	3.500		2.202	
Diversen	28.500		25.218	
	72.800		65.388	
<i>Organisatiekosten:</i>				
Algemeen Bestuur	3.500		714	
Dagelijks Bestuur	2.500		8.135	
Directie Raad	6.000		9.046	
Bijeenkomsten raden 5 eilanden	25.000		37.897	
Bijeenkomsten medewerkers 5 eilanden	16.000		0	
Portefeuillehoudersoverleggen	5.000		0	
Werkbezoeken	15.000		6.308	
Kennisuitwisseling / Deskundigheidsbevordering	10.000		290	
Projecten 4 eilanden			8.981	
	83.000		71.372	
<i>Governance Wadden:</i>				
Bijdrage Omgevingsberaad Waddengebied	37.800		37.580	
Bijdrage Werelderfgoed	20.500		16.381	
Bijdrage Deltaprogramma Waddengebied	13.900		13.900	
	72.200		67.861	
<i>Onvoorzien:</i>				
Onvoorzien	10.000		0	
	10.000		0	
Totaal	884.000	950.000	868.573	802.731

Toelichting op de realisatie

Algemeen

De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 15.427,- voor het Samenwerkingsverband en met een positief resultaat van € 147.269,- voor de Regio Deal (VAT kosten).

Personeel (€ 18.076,- nadelig)

De overschrijding heeft vooral te maken met de hogere salarisschaal van de officemanager, ten opzichte van de officemanager hiervoor. Daarnaast zijn de uren uitgebreid van één van de beleidscoördinatoren en hebben we een eigenrisicoverplichting waar geen rekening mee is gehouden. Qua communicatie hebben we gebruik gemaakt van een communicatieadviseur die een aantal zaken voor de GR heeft opgepakt.

Regio Deal (€158.742,- voordelig)

De Regio Deal bestaat grofweg uit 3 kosten-soorten.

Kosten voor VAT (Voorbereiding, Administratie en Toezicht), samenwerkingsprojecten en eilandprojecten.

Kosten voor zowel samenwerkingsprojecten als voor VAT worden geadministreerd en verantwoord via de SiSa binnen de financiële administratie van de GR de Waddeneilanden.

Hier staat een bijdrage van de Regio Deal tegenover, dus per saldo loopt dit budgettair neutraal.

Kosten voor eilandprojecten worden geadministreerd en verantwoord bij de eilandgemeente die het eilandproject uitvoert.

Hieronder wordt alleen ingegaan op het gedeelte dat valt onder de VAT kosten, deze zijn onderdeel van de begroting van de GR. Een uitgebreid jaarverslag zal via het Programma Regio Deal De Waddeneilanden gedeeld worden.

	Begroot	Werkelijk
Personeel (vast)	453.973	411.120
Communicatie	80.000	103.834
Financiële administratie en control (DVO)	85.000	33.386
Projectleiderspool	225.000	88.378
Monitoring en lerende evaluatie	52.500	62.322
Externe expertise	35.000	55.895
Bijeenkomsten en vergaderkosten	25.000	26.053
Overige kosten	5.000	21.743
Totaal	961.473	802.731

Personeel is lager dan begroot omdat er begin dit jaar afgesproken is dat de procesleider Optimaal Bereikbaar en Verbonden minder uren voor de Regio Deal is gaan maken en meer als beleidscoördinator. Daar staat een stijging van externe expertise (externe inhuur) tegenover.

Communicatie is hoger omdat in de loop van het jaar gebleken is dat extra communicatie noodzakelijk was, bijvoorbeeld in aanloop naar de Raads2Daagse en voor de opzet van het Stimuleringsfonds.

Financiële administratie is lager aangezien het aantal uren uit de DVO toereikend bleek en bovendien maar zeer beperkt extern advies noodzakelijk was.

Projectleiderspool is lager uitgekomen, omdat de extra benodigde capaciteit pas in de loop van het jaar is ingevuld.

Monitoring en lerende evaluatie is hoger; er geen rekening was gehouden met de btw.

Externe expertise is hoger uitgevallen doordat er met name veel juridische expertise ingezet is i.v.m. inkoop/aanbesteding, subsidie- en staatsteunvraagstukken.

In overige kosten zit een overschrijding omdat een bijdrage aan de huisvestingskosten niet begroot was.

Bureaunkosten (€ 7.412,- voordelig)

Ondanks de behoorlijke stijging van de kosten voor de accountant, door het toenemen van het aantal uren voor de controle, is deze post lager uitgevallen omdat het bedrag dat begroot was voor de DVO Archivering uitgekomen is op nu;. Dit omdat degene die voor het Waddenkantoor bezig was met archivering gestopt is en er besloten werd dat de uitvoering hiervan bij het Waddenkantoor zelf kwam te liggen.

Organisatiekosten (€ 11.628,- voordelig)

De kosten voor het Dagelijks Bestuur en de Directieraad zijn hoger aangezien er een DB/DR tweedaagse is geweest. Het totale bedrag is verdeeld over beide posten.

De bijeenkomst voor de medewerkers van alle vijf de Waddeneilanden heeft dit jaar niet plaatsgevonden, vorig jaar is besloten om deze één keer per twee jaar te organiseren.

De kosten voor de Raadsbijeenkomst zijn hoger aangezien er een 3-daagse is georganiseerd in plaats van een 2-daagse, dit heeft geresulteerd in een extra overnachting en overige kosten voor alle raadsleden en betrokkenen.

Governance Wadden (€ 4.339,- voordelig)

De bijdrage voor Werelderfgoed waren lager dan verwacht.

Verklaring rechtmatigheid

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het Dagelijks Bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

In de waarderingsgrondslagen bij de jaarrekening zijn de algemene grondslagen voor het opstellen van deze rechtmatigheidsverantwoording opgenomen.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is in het BBV bepaald op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 88.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van april 2025.

Bevindingen

Het Dagelijks Bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.754.903 bedraagt. Dit bedrag is een stuk hoger dan de gestelde grens van € 88.000.

De onrechtmatigheid heeft vooral te maken met de samenwerkingsprojecten van de Regio Deal. Deze projecten worden namelijk niet opgenomen in de begroting van de GR, maar wel verantwoord in de jaarrekening.

Resumerend zijn deze bevindingen in de tabel op de volgende pagina nog eens weergegeven.

In de paragraaf rechtmatigheid is enige aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

Samenvatting rechtmatigheid	
Begrotingscriterium	
Baten en lasten	€ 2.754.903
Investeringskredieten	€ -
Totaal	€ 2.754.903
Waarvan rechtmatig	€ -
Begrotingsonrechtmatigheid	€ 2.754.903
Voorwaarden criterium	
Geen bevindingen	€ -
M&O criterium	
Geen bevindingen	€ -

Overzicht baten en lasten per taakveld

Recapitulatie per taakveld:

Omschrijving	Begroting 2025			Realisatie 2025		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning						
0.4 Overhead	€ 884.000	€ 884.000	€ -	€ 871.353	€ 900.170	€ 28.818
0.10 Mutatie reserves	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Bestuur en ondersteuning	€ 884.000	€ 884.000	€ -	€ 871.353	€ 900.170	€ 28.818
Saldo baten en lasten	€ 884.000	€ 884.000	€ -	€ 871.353	€ 900.170	€ 28.818

Overzicht structurele en incidentele baten en lasten:

De incidentele kosten in 2025 zijn de eigenrisicoverplichting geweest.

Bijdragen per eiland

Binnen GR De Waddeneilanden zijn de volgende afspraken gemaakt met betrekking tot de door de eilanden te vergoeden bijdragen:

De bijdragen van de eilanden worden voor wat betreft de “Vijf eilanden taken” verdeeld op basis van de volgende verdeelsleutel:

Texel, 30% | Vlieland, 10% | Terschelling, 25% | Ameland, 25% | Schiermonnikoog 10% |

De bijdragen van de Friese eilanden worden voor wat betreft de “Vier eilanden taken” verdeeld in de verhouding:

Vlieland, 1/6 deel | Terschelling, 1/3 deel | Ameland, 1/3 deel | Schiermonnikoog 1/6 deel |

Lasten vijf eilanden		€ 868.573	Baten vijf eilanden	
			Bijdrage gemeente Texel	€ 265.200
			Bijdrage gemeente Vlieland	€ 88.400
			Bijdrage gemeente Terschelling	€ 221.000
			Bijdrage gemeente Ameland	€ 221.000
			Bijdrage gemeente Schiermonnikoog	€ 88.400
				€ 884.000
Overige lasten		€ 2.779	Overige baten	€ 16.170
Totaal van de lasten		€ 871.353	Totaal van de baten	
Resultaat 2024 (positief)		€ 28.818		
Totaal van de lasten na resultaat bestemming		€ 900.170	Totaal van de baten	
			€ 900.170	

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsverband De Waddeneilanden

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025 van de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsverband De Waddeneilanden gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van de baten en lasten en van het vermogen van de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsverband De Waddeneilanden op 31 december 2025, alsmede van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2025;
- de toelichting op de balans;
- de staat van baten en lasten 2025;
- de toelichting op de bijdragen per eiland en de realisatie, alsmede een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving;
- de rechtmatigheidsverantwoording (onderdeel 'Paragrafen');
- de bijlage Wet normering topinkomens;
- de SiSa-bijlage.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsverband De Waddeneilanden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden: rechtmatigheidsverantwoording

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel 'Verklaring rechtmatigheid' in de paragraaf Toelichting op de realisatie op pagina 25 van de jaarrekening. Het Dagelijks bestuur heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het totaal van de afwijkingen (rechtmatigheidsfouten) over 2025 bedraagt € 2.754.903. De omvang van de onrechtmatigheden ligt 2

boven de door het Algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingsgrens. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in het kader worden gezien en niet als afzonderlijke onderdelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 88.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten en voor onzekerheden 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan de reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Verder rapporteren wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of Wnt-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV. 3

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de sisa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling informatieverstrekking sisa. Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling informatieverstrekking sisa. In dit kader is het Dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering sisa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling informatieverstrekking sisa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het recreatieschap;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks bestuur en Algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het Dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor 4

de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de in verordeningen opgenomen bepalingen van het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden.

In dit kader is het Dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de organisatie in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het Dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de vigerende controleverordening van het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden, het

Controleprotocol Wnt 2025, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

- werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter van materiele betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het Algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Haarlem, 11 juni 2026
 ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.
 mr. drs. J.C. Olij RA

Bijlagen

Wet normering topinkomens

Gegevens 2025	
	Kees Praamstra
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2025	1-1-2025 - 31-12-2025
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,8
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 93.248
Beloning betaalbaar op termijn	€ 14.838
<i>Subtotaal</i>	€ 108.086
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 196.800
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t
Bezoldiging	€ 108.086
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t
Gegevens 2024	
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1-1-2024 - 31-12-2024
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,8
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 90.885
Beloning betaalbaar op termijn	€ 20.631
<i>Subtotaal</i>	€ 111.516
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 186.400
Bezoldiging	€ 111.516
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t

De omvang van de functie is 28,8 uur per week. Het gehele jaar bleef de totale bezoldiging onder de geldende WNT-norm. Er is geen sprake van bezoldiging uit nevenwerkzaamheden of uit werkzaamheden bij gelieerde instellingen) of van een fictieve dienstbetrekking.

Samenstelling besturen

Dagelijks Bestuur van 1-1-25 tm 21-09-25:

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schier	R. Cazemier	L.P. Stoel	I. van Gent
Functie	Lid DB	Lid DB	Lid DB	Lid DB	Lid DB

Dagelijks Bestuur van 22-9-2025 tm 31-12-25:

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schier	R. Cazemier	T. Willemsma	I. van Gent
Functie	Lid DB	Lid DB	Lid DB	Lid DB	Lid DB

Algemeen Bestuur van 1-1-25 tot 4-4-2025

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schier	R. Cazemier	L.P. Stoel	I. van Gent
Naam	C. Hooijschuur	R. de Jong	G. van Essen	P. IJnsen	J. Hagen
Naam	R. van de Belt	M. Vellinga-Beemsterboer	J. Hoekstra-Sikkema	T. Faber	I. Zonneveld
Naam	R. Kieft				

Algemeen Bestuur van 28-4-25 tot 4-6-2025

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schier	R. Cazemier	L.P. Stoel	I. van Gent
Naam	C. Hooijschuur	T. van Mourik	G. van Essen	P. IJnsen	J. Hagen
Naam	R. van de Belt	M. Vellinga-Beemsterboer	J. Hoekstra-Sikkema	T. Faber	I. Zonneveld
Naam	R. Kieft				

Algemeen Bestuur van 9-7-25 tm 21-09-25:

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schier	R. Cazemier	L.P. Stoel	I. van Gent
Naam	Corry Heijne-Dros	T. van Mourik	B. Wassink	P. IJnsen	J. Hagen
Naam	R. van de Belt	M. Vellinga-Beemsterboer	D. Ruige	T. Faber	I. Zonneveld
Naam	R. Kieft		A. Goldhoorn		

Algemeen Bestuur van 22-9-25 tm 12-11-25:

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
--	-------	----------	--------------	---------	-----------------

Naam	M. Pol	M. Schrier	R. Cazemier	T. Willemsma	I. van Gent
Naam	Corry Heijne-Dros	T. van Mourik	B. Wassink	P. IJnsen	J. Hagen
Naam	R. van de Belt	M. Vellinga-Beemsterboer	D. Ruige	T. Faber	I. Zonneveld
Naam	R. Kieft		A. Goldhoorn		

Algemeen Bestuur van 1-12-25 tm 31-12-25:

	<i>Texel</i>	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schrier	R. Cazemier	T. Willemsma	I. van Gent
Naam	C. Heijne-Dros	T. van Mourik	B. Wassink	P. IJnsen	J. Hagen
Naam	R. van de Belt	C. de Pee	D. Ruige	T. Faber	I. Zonneveld
Naam	R. Kieft		A. Goldhoorn		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 07-01-2026